

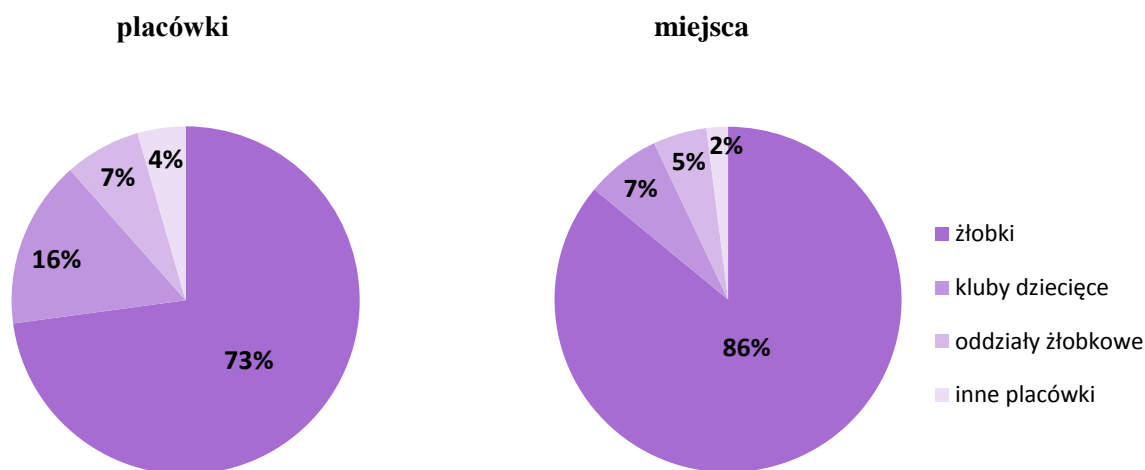
GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Społecznych i Warunków Życia

Notatka informacyjna

Żłobki i kluby dziecięce w 2013 r.

W pierwszym kwartale bieżącego roku GUS zrealizował badanie „Żłobki i kluby dziecięce” dotyczące działalności instytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3 w Polsce w 2013 roku. Jego wyniki wskazują, że po 3-letnim okresie obowiązywania ustawy¹ regulującej na nowo formy i zasady opieki nad dziećmi do lat 3, na koniec 2013 r. działało 1 526 takich placówek, tj. o 376 więcej (32,7%) niż w roku 2012. W tej liczbie odnotowano: 1112 żłobków, 238 klubów dziecięcych, 108 oddziałów żłobkowych i 68 innych placówek². Dysponowały one odpowiednio następującą liczbą miejsc: 51,2 tys., 4,1 tys., 3,0 tys., 1,2 tys., co łącznie stanowiło 59,6 tys. miejsc, tj. o 9,6 tys. więcej niż w 2012 r. Strukturę placówek i miejsc w placówkach przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 w 2013 roku (w %)
Stan w dniu 31 XII

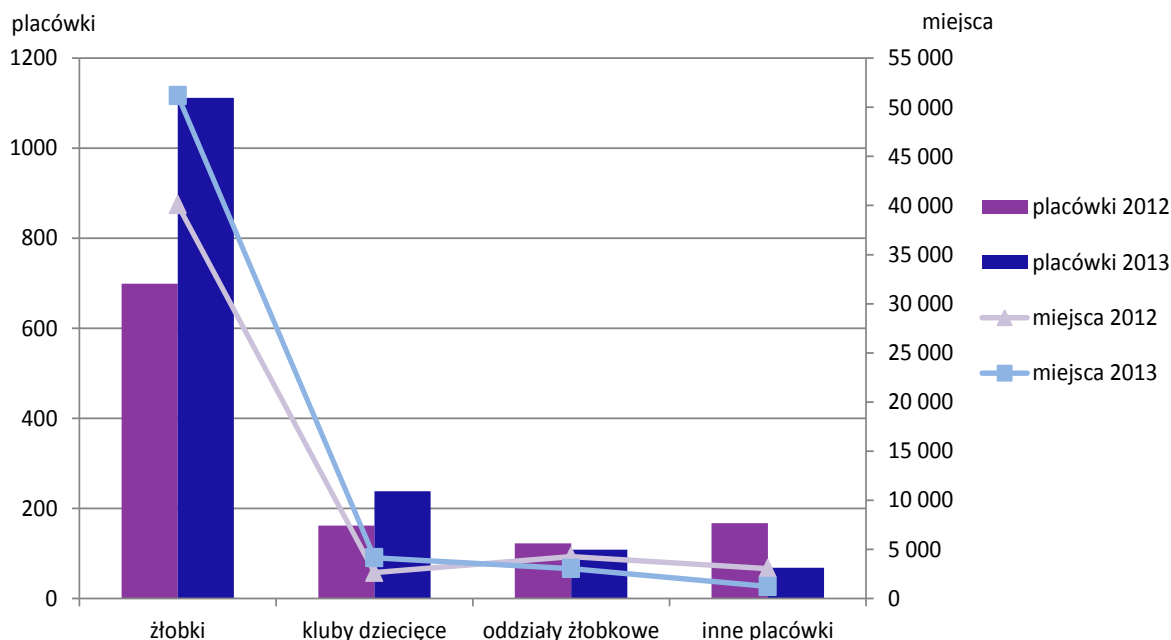
W stosunku do roku 2012, w roku 2013 wzrósł udział żłobków w strukturze placówek opieki nad dziećmi z 61% do 73%, a w strukturze miejsc z 80% do 86%. Przyrost zarówno liczby placówek, jak i liczby miejsc dokonał się dzięki żłobkom – wzrost liczby tego typu placówek o 413 i miejsc

¹ Ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz.235), obowiązująca od 4 kwietnia 2011r. Na mocy tej ustawy, żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie pieczę nad działalnością regulowaną niniejszą ustawą sprawuje Minister Pracy i Polityki Społecznej.

² Podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi, nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie wspomnianej ustawy.

o 11,1 tys. Należy zaznaczyć, że odnotowano znaczny spadek liczby placówek określanych jako „inne” – ze 167 na 68, które prawdopodobnie przekształciły się w żłobki lub kluby dziecięce, na co ustawodawca pozostawił czas do kwietnia 2014 r.

**Wykres 2. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 w 2012 i 2013 roku
Stan w dniu 31 XII**

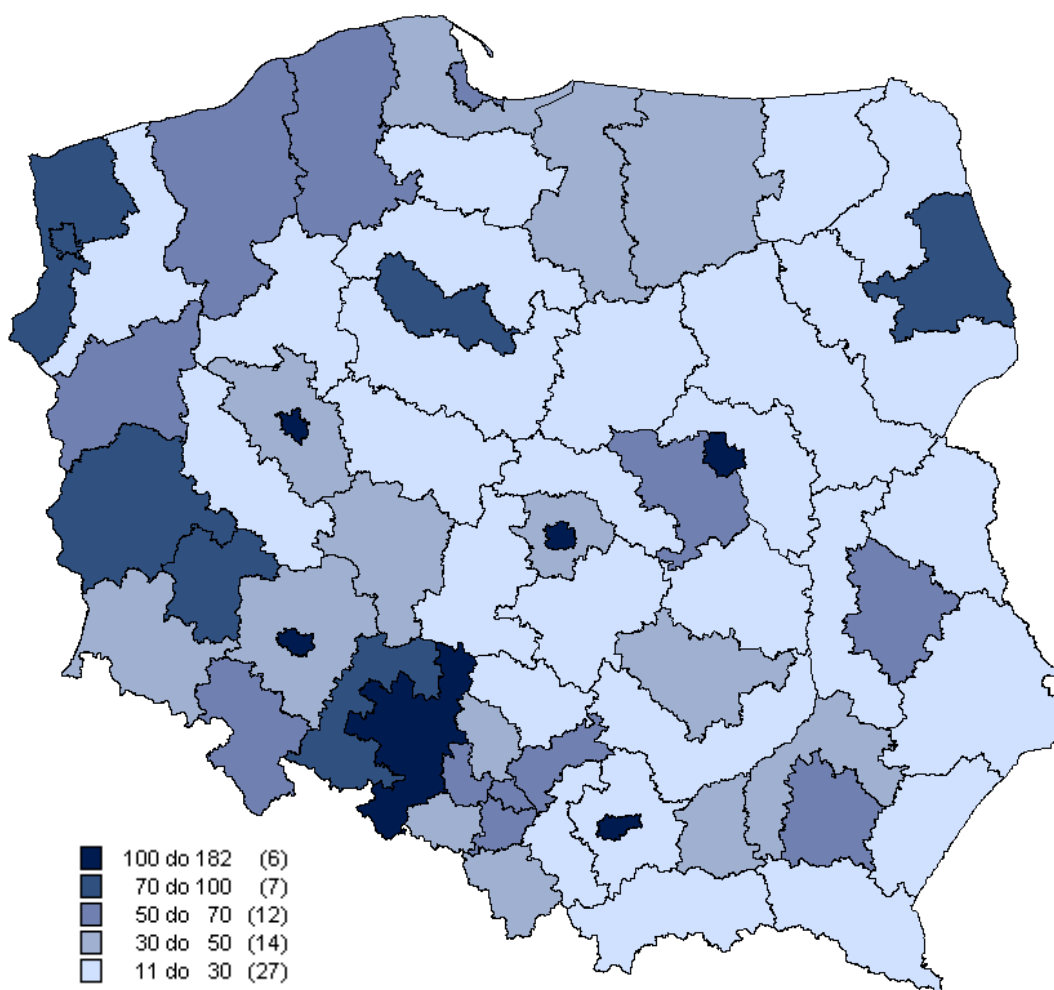
Kluby dziecięce i placówki zaliczone do grupy „inne” były zdecydowanie mniejsze od działających żłobków i oddziałów żłobkowych. Przeciętnie dysponowały one odpowiednio 17, 18 miejscami, w przypadku żłobków przeciętna liczba miejsc wyniosła 46, a w oddziałach żłobkowych – 28.

Analiza sektora własności zbadanych placówek wykazała, że udział placówek sektora niepublicznego systematycznie się zwiększa. W 2013 r. ponad połowa placówek opieki nad dziećmi (63%) należała do tego sektora (w 2011 r. - 47%; w 2012 r. – 54%). Oferowały one 35% wszystkich miejsc, czyli o 8 pkt. proc. więcej niż w roku 2012 i według stanu na dzień 31 grudnia przebywało w nich prawie 31% dzieci objętych taką formą opieki. Dla porównania w 2012 r. było to niecałe 23% dzieci. Struktura własności była różna w zależności od rodzaju placówek. Jedynie w grupie oddziałów żłobkowych nadal przeważały placówki publiczne, które stanowiły ok. 82% (w 2012 r. 93%). W grupie żłobków zaczęły przeważać placówki niepubliczne – 57%, w porównaniu do 42% w roku 2012. W grupie klubów dziecięcych i innych placówek, sytuacja nie zmieniła się w porównaniu z rokiem 2012 tj. 97% zbadanych jednostek należało do sektora niepublicznego.

Z analizy zróżnicowania przestrzennego rozmieszczenia placówek wynika, że we wszystkich województwach przeważały żłobki jako forma sprawowania opieki nad małymi dziećmi, chociaż ich udział w strukturze badanych placówek kształtował się różnie: od 85% w przypadku województwa pomorskiego do 53% w województwie podlaskim. W 2012 roku sytuacja wyglądała nieco inaczej. Struktura udziału żłobków wahała się od 72% w województwie podkarpackim do 50% w województwie zachodniopomorskim.

Dostępność placówek na poziomie podregionów (NTS 3) ilustruje mapa 1.

**Mapa 1. Miejsca w placówkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3 według podregionów w 2013 roku
Stan w dniu 31 XII**

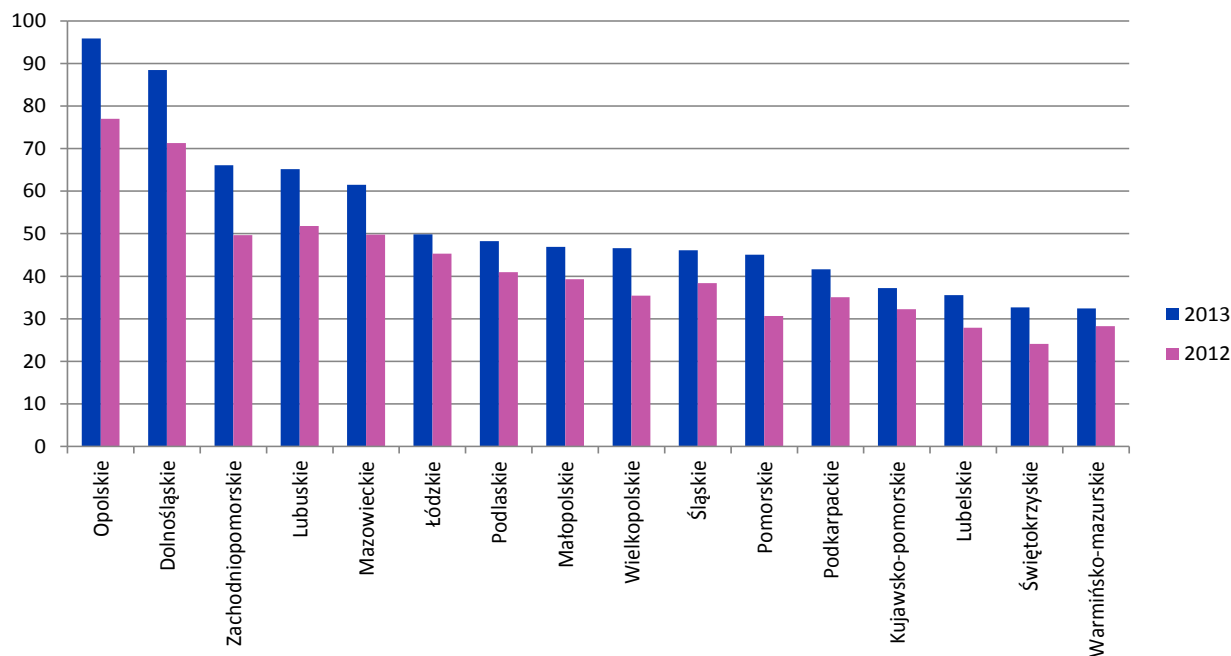
Uwaga. Podane przedziały są lewostronnie domknięte.

Analizując dostępność opieki nad małymi dziećmi na poziomie podregionów można zauważyć, że największą liczbą miejsc w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3 charakteryzują się kolejno największe miasta – Wrocław, Kraków, Poznań, Warszawa i Łódź oraz podregion opolski. Wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano także w podregionach obejmujących obszary z innymi dużymi miastami oraz w zachodniej Polsce.

Najwyższe wartości wskaźnika liczby miejsc w placówkach w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3 odnotowały sąsiadujące ze sobą województwa: opolskie i dolnośląskie. Wysokie

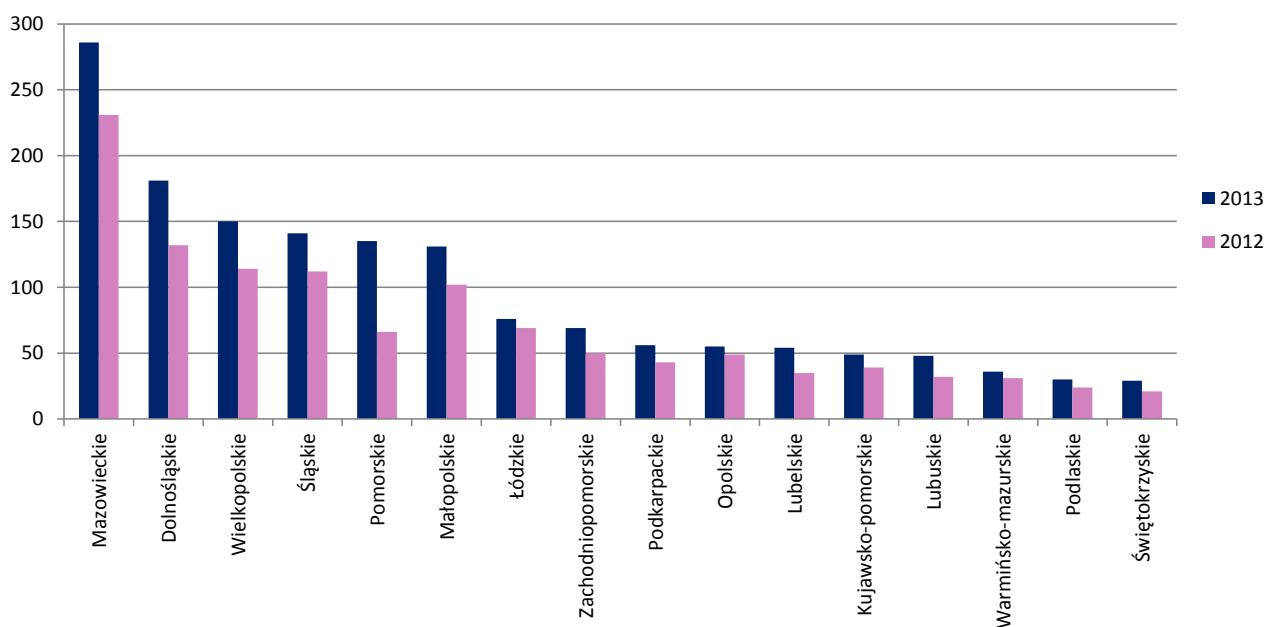
wskaźniki miały również województwa: zachodniopomorskie, lubuskie i mazowieckie. Z kolei najniższe wartości wskaźnika wyróżniały województwa warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie i lubelskie.

**Wykres 3. Miejsca w placówkach dla dzieci w wieku do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2012 i 2013 roku
Stan w dniu 31 XII**

Podobnie jak w 2012 r. najwięcej placówek funkcjonowało w województwie mazowieckim (286) a najmniej w województwie świętokrzyskim (29).

**Wykres 4. Liczba placówek dla dzieci w wieku do lat 3 w 2012 i 2013 roku
Stan w dniu 31 XII**

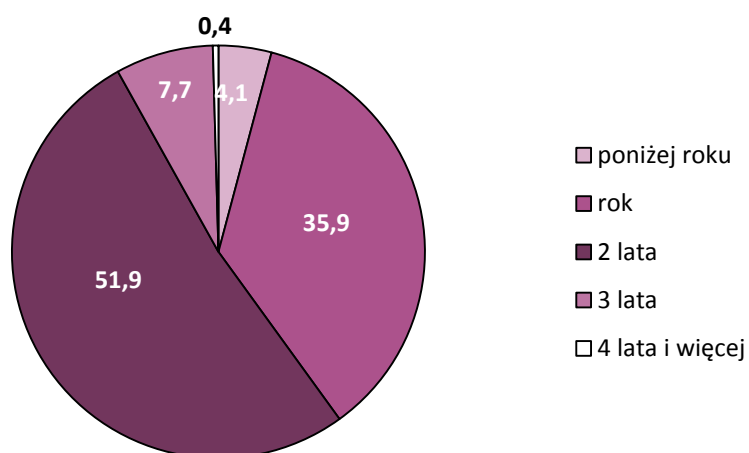
Analiza czasu pracy badanych placówek wykazała, że niemal wszystkie placówki publiczne (98,6%), a w tym wszystkie żłobki i oddziały żłobkowe bez względu na sektor własności pracowały powyżej 5 godzin dziennie. Na uwagę zasługuje fakt, że 35% placówek w 2013 r., podobnie jak w 2012 r., pracowało powyżej 10 godzin dziennie, 91% spośród nich to żłobki, z tego 54% - to żłobki publiczne. Można również stwierdzić, że zmniejszyła się liczba klubów dziecięcych pracujących dłużej niż przewiduje ustawa³ z 57% do 35%.

Na koniec 2013 r. z instytucjonalnych form opieki korzystało 55,5 tys. małych dzieci, z tego 87% stanowiły dzieci przebywające w żłobkach. Odsetek dzieci przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych wyniósł 4,8% . Dla porównania w roku 2012 odsetek wynosił 3,8%.

W ciągu 2013 roku z placówek skorzystało 87,6 tys. dzieci (wzrost w porównaniu z 2012 r. o 15%; 11,3 tys. dzieci). Przeciętnie jedno dziecko uczęszczało do placówki przez ok. 3 miesiące, statystycznie najdłużej – 105 dni przebywało w klubie dziecięcym, a najkrócej – niespełna 94 dni – w żłobku.

Najliczniejszą grupę we wszystkich typach placówek stanowiły dzieci w wieku 2 lat niemal 52%, ich strukturę według wieku przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Dzieci w placówkach według wieku w 2013 roku (w %)
Stan w dniu 31 XII

W badanych placówkach znalazło pracę łącznie 10,9 tys. osób, bez rozróżnienia formy zatrudnienia i wymiaru czasu pracy. W grupie tej opiekunki dziecięce stanowiły 49,7%, pozostali opiekunowie – 20,5%, nauczyciele – 18,4%, pielęgniarki – 9,3%, położne 1,7% a lekarze - 0,4% pracowników ogółem. Tylko w co 33 żłobku (a w co 39 placówce ogółem) pracował lekarz i było to dla niego zwykle dodatkowe miejsce pracy. Odwrotnie przedstawiała się sytuacja w przypadku

³ Zgodnie z ustawą, w żłobku zapewnia się opiekę w wymiarze do 10 godzin dziennie, w klubie - do 5 godzin dziennie względem każdego dziecka. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wymiar opieki w żłobku może być na wniosek rodzica dziecka, wydłużony.

pozostałych grup pracowników. Odsetek osób, dla których placówka opieki nad małymi dziećmi była podstawowym miejscem pracy, wahał się od ok. 85% w przypadku pielęgniarek i położnych do ok. 93% w przypadku pozostałego personelu. Pracę personelu w ciągu roku wspomagało 471 wolontariuszy, którzy w zdecydowanej większości pracowali w jednostkach należących do niepublicznego sektora własności.

Spośród placówek objętych badaniem 33% posiadało udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, w większości były to pochylnie, podjazdy i platformy.

Tablica 1. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych instytucjonalną opieką w 2013 roku

Wyszczególnienie	W żłobkach	W klubach dziecięcych	W oddziałach żłobkowych	Ogółem w 2013 r. (1+2+3)	Ogółem w 2012 r. (1+2+3)	W innych placówkach
0	1	2	3	4	5	6
POLSKA	4,2	0,3	0,3	4,8	3,8	0,1
DOLNOŚLĄSKIE	6,8	0,3	1,0	8,1	6,6	0,1
KUJAWSKO-POMORSKIE	3,2	0,3	0,1	3,5	3,0	-
LUBELSKIE	2,9	0,1	0,2	3,3	2,6	-
LUBUSKIE	5,6	0,3	0,4	6,3	5,1	0,0
ŁÓDZKIE	4,8	0,1	0,2	5,2	4,8	0,1
MAŁOPOLSKIE	3,9	0,3	0,1	4,3	3,2	0,1
MAZOWIECKIE	4,8	0,4	0,2	5,4	4,2	0,3
OPOLSKIE	7,2	0,3	1,2	8,7	7,2	-
PODKARPACKIE	3,7	0,1	0,1	4,0	3,3	0,0
PODLASKIE	3,8	0,5	0,5	4,8	4,0	-
POMORSKIE	3,6	0,2	0,1	3,9	2,3	0,1
ŚLĄSKIE	3,9	0,3	0,1	4,2	3,4	0,1
ŚWIĘTOKRZYSKIE	3,1	0,2	0,1	3,4	2,6	0,1
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2,6	0,1	0,4	3,1	2,6	-
WIELKOPOLSKIE	3,6	0,4	0,1	4,0	3,1	0,1
ZACHODNIOPOMORSKIE	5,1	0,2	0,7	6,0	4,6	0,1

Podobny rozkład⁴ województw do ukazanego na wykresie 3 uzyskamy analizując odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych instytucjonalną opieką w 2013 r. w poszczególnych województwach. Najwyższy odsetek odnotowano w województwach: opolskim, dolnośląskim, lubuskim i zachodniopomorskim, a najniższy w województwach: warmińsko-mazurskim, lubelskim świętokrzyskim i kujawsko-pomorskim.

Narzędziem badawczym było sprawozdanie OD-1 „Żłobki i kluby dziecięce”, które zastąpiło obowiązujący do 2010 r. formularz ZD-6 „Sprawozdanie żłobka”. Badanie miało charakter pełny.

Notatka opracowana w Wydziale Statystyki Pomocy Społecznej i Wymiaru Sprawiedliwości
 Departament Badań Społecznych i Warunków Życia
 Telefon: 6083734

⁴ Niewielkie różnice wynikają z analizy dwóch różnych zmiennych, w pierwszym przypadku (wykres 3) liczby dostępnych miejsc we wszystkich typach placówek, a w drugim przypadku liczby dzieci w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych.